

Jan van Buren

Handoplegging

Wat zegt de Bijbel hierover?

‘Laten wij daarom het eerste onderwijs met betrekking tot Christus laten rusten, en doorgaan tot de volmaaktheid, zonder opnieuw het fundament te leggen van bekering van dode werken en van geloof in God, van de leer van dopen, van de handoplegging (...)’.

‘Leg niemand haastig de handen op en heb geen deel aan de zonden van anderen’.

Hebreeën 6:1-2; 1 Timotheüs 5:22

Handoplegging is een symbool van gemeenschap

Handoplegging is geen bijzonder kenmerk van de christelijke leer. Het speelt in het christendom slechts een ondergeschikte rol. Het was een gebruik dat bij de Joden algemeen bekend was en waarvan iedereen de betekenis begreep. Het opleggen van handen heeft zeker geen magische betekenis, dat vinden wij noch in het Oude noch in het Nieuwe Testament. Het is een symbolische handeling, evenals het geven van de rechterhand van de gemeenschap.

Handoplegging bij het offeren van dieren

De meest kenmerkende ‘handoplegging’ in het Jodendom zien wij bij de offerdienst. Bij het offeren van grotere offeranden, een rund, een schaap of een geit, moest de offeraar steeds zijn handen op de kop van het offerdier leggen –

voordat het werd geslacht – en zich zo *vereenzelvigen* met het offer dat in zijn plaats zou sterven (Lev. 1:4; 3:2, 8, 13; 4:4, 15, 24, 29, 33; 8:14; 16:21; Num. 8:12).

Bij het brandoffer betekende deze vereenzelviging dat alle waardigheid, alle aangenaamheid van het offer voor God, symbolisch overging op de offeraar, zodat de offeraar voor God welgevallig was. Bij het zondoffer ging juist alle onwaardigheid, alle zondigheid van de offeraar over op het offerdier, en moest dit sterven in de plaats van de zondaar.

Figuurlijke betekenis van handoplegging

In het christendom is Christus het ware en volmaakte Offer. Een zondaar moet zich met berouw tot God bekeren en erkennen dat hij het eeuwige oordeel heeft verdiend. En dan mag hij geloven in het verzoeningswerk van Christus, Die in zijn plaats het oordeel over al zijn zonden aan het kruis heeft gedragen. Zo kan God hem op grond van Zijn offer aannemen en tot in eeuwigheid volmaakt zien in Christus. Deze *vereenzelviging* met Christus door het geloof kun je een figuurlijke handoplegging noemen (Hebr. 9:11-15; 10:1-18).

Handoplegging en het ontvangen van de Heilige Geest

In de begintijd van het christendom werden in enkele gevallen door de apostelen eerst de handen opgelegd bij degenen die tot bekering en geloof waren gekomen, waarna de gelovigen de Heilige Geest ontvingen.

Aan de apostel Petrus waren door de Heere Jezus de sleutels van het koninkrijk der hemelen toevertrouwd (Matt. 16:19). Om deze sleuteltaak uit te voeren, gebruikte de Heere Jezus hem in zijn toespraak tot de Joden in Handelingen 2, de Samaritanen in Handelingen 8, en de heidenen in Handelingen 10.

Toen in Samaria velen door de prediking van Filippus tot geloof waren gekomen – zij waren deels Joods, deels heidens –, gingen Petrus en Johannes vanuit Jeruzalem naar die streek toe. En door hun de handen op te leggen brachten zij de *eenheid* tot uitdrukking van deze gelovigen in Samaria met de Joodse gelovigen in Judea. Beide groepen vormden nu samen de gemeente van Christus (Hand. 8:17). In Samaria, waar men één taal sprak, was het spreken in vreemde talen niet nodig.

We lezen hier dan ook niet dat de gelovigen na het ontvangen van de Heilige Geest in andere talen gingen spreken.

In Efeze ontmoette Paulus een groep Joodse mannen, twaalf discipelen van Johannes de Doper. Nadat hij hun het evangelie had uitgelegd, kwamen zij tot bekering en geloof in Christus Jezus. Nadat zij gedoopt werden, legde Paulus hun de handen op en ontvingen zij de Heilige Geest. De handoplegging was een daad die bevestigde dat deze twaalf discipelen van Johannes de Doper op dezelfde grondslag van het geloof stonden, namelijk het verzoeningswerk van Christus, evenals de apostel en de andere volgelingen van Christus. God bevestigde dit vervolgens door hun de gave van de Heilige Geest te schenken. Dit kwam tot uiting door het spreken in talen en het profeteren, een gave van de Heilige Geest (Hand. 19:1-6). Efeze was een stad waar veel buitenlanders verbleven, die allerlei talen spraken.

In de andere gevallen ontvingen degenen die tot geloof in Christus kwamen direct de Heilige Geest, zonder dat er sprake was van oplegging van handen. Wij zien dit in Jeruzalem gebeuren op de Pinksterdag (Hand. 2). En ook bij Cornelius en de zijnen, die in Caesarea tot bekering en geloof in Christus kwamen (Hand. 10). Ook zij behoorden voortaan bij de ene gemeente van Jezus Christus, en waren door de Heilige Geest tot het ene lichaam gedoopt, toen zij tot geloof in Christus waren gekomen (Hand. 11:15-18). Hier gebeurde wat Petrus eerder had gezegd: 'God geeft de Heilige Geest aan hen die Hem gehoorzaam zijn' (Hand. 5:32; vgl. Ef. 1:13; Gal. 3:2).

Handoplegging bij het aanvaarden van een dienst

In de begintijd van de gemeente nam het aantal van de discipelen voortdurend toe. Om zich beter te kunnen richten op de prediking van het Woord, riepen de twaalf apostelen de gemeente bijeen. Ze zeiden dat ze moesten uitzien naar zeven mannen, die vol van de Heilige Geest waren voor het noodzakelijke werk als diaken. Toen zij zeven mannen hadden uitgekozen, stelden zij die aan de apostelen voor. Nadat de apostelen met hen hadden gebeden, legden zij hun de handen op en hiermee maakten zij zich één met de keuze van de zeven door de gemeente (Hand. 6:5-6).

God had aan Ananias getoond welke grote verandering er in het leven van Saulus had plaatsgevonden en welk plan dat Hij met hem had, hoewel hij eerder een

vervolger van de christenen was geweest. Als een uitverkoren instrument zou Paulus, die zichzelf later de grootste van de zondaars noemde, Zijn Naam uitdragen voor zowel volken als koningen en zonen van Israël. Om deze roeping van Godswege te bevestigen, legde deze onbekende discipel hem de handen op (Hand. 9:15-17; 1 Tim. 1:15; 1 Kor. 15:9-11).

Hoewel de Heere Jezus Paulus had geroepen tot Zijn dienst, wachtte hij op Gods tijd. Intussen diende hij in Antiochië de Heere met vasten en bidden, met nog vier andere profeten en leraars. God antwoordde en maakte door Heilige Geest duidelijk dat men Barnabas en Paulus moest afzonderen voor het werk waartoe Hij hen had geroepen. Vervolgens legden zij hun de handen op en lieten hen gaan. Daarmee maakten zij zich één met Paulus en Barnabas in hun dienst (Hand. 13:3).

Aangezien iedere genadegave van God afkomstig is, had Timotheüs ook een gave van God ontvangen. Over zijn dienst was zelfs door anderen van te voren geprofeteerd, en men had hem de handen opgelegd. Dat gebeurde zowel door de apostel Paulus als door de gezamenlijke oudsten. Voor Timotheüs, die schuchter van aard en bescheiden was, was het belangrijk dat de oudsten en Paulus zelf hem de handen hadden opgelegd en zich zo één hadden gemaakt met de dienst die hij ging vervullen. Later herinnerde Paulus Timotheüs aan de hem geschonken gave (1 Tim. 1:18; 4:14; 2 Tim. 1:6). Deze symbolisch handeling kun je vergelijken met het geven van de rechterhand van de gemeenschap (Gal. 2:9).

Handoplegging gebeurde ook in het Oude Testament, waar o.a. het volk de Levieten de handen oplegde bij hun wijding om – apart gesteld door de Israëlieten – voor de HEERE dienst te doen in de tent van ontmoeting (Num. 8:10).

Aan het einde van de woestijnreis liet de HEERE aan Mozes het Beloofde Land zien vanaf de berg Abarim. Daarna wees Hij hem op Jozua, in wie de Geest woonde, en gaf Mozes opdracht hem de handen op te leggen en het bevel aan hem over te dragen voor de ogen van heel het volk. Heel de gemeenschap van de Israëlieten moest voortaan naar Jozua luisteren (Num. 27:18, 23; Deut. 34:9).

De Heere Jezus legde vaak de handen op, maar niet altijd

Iemand die meerder is, kan het mindere zegenen (Hebr. 7:7). Zegenen wil zeggen: Goede woorden over iemand uitspreken. De zegen kan alleen *God* geven, maar mensen kunnen anderen het goede toewensen en een zegen voor hen zijn. Aäron en zijn zonen kregen van de HEERE de opdracht namens Hem het volk Israël te

zegenen, d.i. goede woorden over hen uit te spreken en Zijn Naam op hen te leggen. En, sprak God, Ik zal hen zegenen (Num. 6:22-27).

De Heere Jezus legde kinderen die bij Hem werden gebracht de handen op, opdat Hij hen zou aanraken en zegenen (Matt. 19:13, 15; Mark. 10:16; Luk. 18:15). Ook legde Hij zieken de handen op, of raakte hen aan en genas hen. Jaïrus smeekte de Heere Jezus met hem mee te gaan en Zijn handen op zijn ernstig zieke dochter te leggen. Toen zij in het huis kwamen, was zij echter al gestorven. Hij pakte haar hand en wekte haar op uit de dood (Mark. 5:23, 41). In Nazareth kon Hij geen enkele kracht doen, maar Hij legde slechts enkele zieken de handen op en genas hen (Mark. 6:5).

Toen een dove die moeilijk sprak, bij de Heere Jezus werd gebracht, smeekten zij Hem deze de hand op te leggen. Maar Hij stak Zijn vingers in zijn oren, en na gespuwd te hebben, raakte Hij zijn tong aan. Toen zuchtte Hij en zei: Effatha, dat is: Word geopend! Daarop kon hij horen en spreken (Mark. 7:31-35). In Bethsaïda werd een blinde bij Hem gebracht en men vroeg Hem of Hij hem de handen wilde opleggen. Dit deed Hij tweemaal (Mark. 8:22-26). In Kapernaüm werden vele zieken de handen opgelegd en genezen (Luk. 4:40). Zo legde Hij een vrouw die achttien jaar kromgebogen door het leven ging, de handen op en genas haar (Luk. 13:11-13).

In de ene situatie raakte de Heere Jezus bij een genezing de zieke aan, in een andere situatie sprak Hij slechts een woord. De handoplegging bij zieken duidt op het zich één maken met het lijden van de ander (Matt. 8:15-17). Elk mens heeft een persoonlijke zone rond zich, een afstand van ca. 45-120 cm. Binnen die afstand voert men persoonlijke gesprekken. Kom je dichterbij, dan kom je in de intieme zone van de ander. Door de ander aan te raken, een arm op de schouder te leggen, heeft men lichaamscontact. Je kunt daarmee de ander op een gepaste manier troosten en bemoedigen.

Met dit verlangen brachten ouders hun kinderen bij de Heere Jezus, en raakten sommigen Hem aan. Zoals bijv. een zieke vrouw die anoniem bleef, en Maria Magdalena (Mark. 5:27; Joh. 20:17). Voor gelovigen is het een bijzonder voorrecht dat God de Vader en de Heere Jezus in hun intieme cirkel willen komen en vertrouwelijk met hen willen spreken, zodat zij een bijzondere aanraking van Hem ervaren.

De Heere Jezus gaf Zijn discipelen en apostelen als Zijn gezanten opdracht de handen op de zieken te leggen. En daarbij gaf Hij de toezegging: En zij zullen gezond worden. Hen die geloven zouden deze tekenen volgen (Mark. 16:17-18; Hand. 3:1-10; 5:12; 19:12; 2 Kor. 12:12; Hebr. 2:4). Er staat niet dat dit *altijd* zo zou blijven, en

ook niet dat *allen* die geloven deze tekenen zouden verrichten. De praktijk laat zien dat niet alle zieken worden genezen.

Elisa en het opleggen van de handen

Toen de zoon van een aanzienlijke vrouw uit Sunem gestorven was en zij de profeet Elisa liet roepen, bad Elisa tot de Heere en sloot de deur. Hij legde zijn ogen op zijn ogen, zijn mond op zijn mond en zijn handen op zijn handen. En zo maakte hij met zijn lichaam het kind warm. Daarna kwam de jongen weer tot leven. Zoals de profeet zich vereenzelvigde met de gestorvene, heeft Christus Zich één gemaakt met dode zondaars om hun *het leven* te geven. Hij alleen kan de ogen van een dode zondaar openen, hem een mond geven om goede dingen te spreken en handen om daarmee naar Gods wil te handelen en te wandelen. Wel kunnen wij als gelovigen door ons handelen dode zondaars warm maken voor het dienen van God. Maar Hij alleen kan *het leven* geven (2 Kon. 4:32-35).

Een andere bijzondere vorm van handoplegging zien wij als de oude en zieke profeet Elisa bezoek krijgt van koning Joas. Hij was een goddeloze koning, die niet op God vertrouwde maar op de profeet steunde. Elisa gaf de koning de opdracht zijn boog te spannen. Daarop legde de profeet zijn handen op de handen van de koning, die een pijl afschoot. Het was een pijl van verlossing, van overwinning door de HEERE op de Syriërs. Doordat Elisa zijn handen op de handen van de koning legde, maakte hij zich één met de situatie waarin Gods volk verkeerde. Zo maakte hij de koning duidelijk dat *God* de overwinning zou geven, en niet een mens.

Vervolgens kreeg koning Joas de opdracht met de pijlkoker op de grond te slaan. Op deze wijze maakte de Heere via de profeet hem duidelijk dat hij een overwinning zou behalen, nadat Elisa gestorven was. Hoewel hij begreep dat de pijlen een door God bewerkte overwinning betekenden, sloeg hij slechts driemaal met de pijlkoker op de grond. Later behaalde hij een kleine overwinning op de Syriërs, vanwege het slechts enkele malen slaan met de pijlkoker.

Dit in tegenstelling tot Jozef. De handen van Jozef bleven soepel toen hij de boog spande, omdat zij steunden op de handen van de Machtige van Jakob (Gen. 49:24; 2 Kon. 13:16). Deze beide gebeurtenissen waarbij Elisa de handen oplegde, zijn leerrijke illustraties voor ons op wie de einden van de eeuwen gekomen zijn (vgl. 1 Kor. 10:6, 11).

De handen niet haastig opleggen

Hoewel de Heere Jezus vele demonen uitdreef, legde Hij de mensen die in hun macht waren niet de handen op! Wanneer Hij bij bezetenen de boze geest uitdreef, deed Hij dit steeds door te spreken. Hij raakte nooit de persoon aan om zich met de bezetene één te maken.

Dit geldt ook voor ons ten aanzien van onbekende personen. Vandaar de waarschuwing van Paulus aan Timotheüs: 'Leg niemand haastig de handen op en heb geen deel aan de zonden van anderen' (1 Tim. 5:22). Hoewel het symbolisch is, is het een vereenzelviging!

In Leviticus 24:10-17 lezen we over een vloeker. Mozes kreeg de opdracht van de HEERE de vloeker buiten het kamp te brengen. Allen die hem de Naam van God hoorden lasteren en vloeken, moesten hun handen op hem leggen. En vervolgens moest heel de gemeenschap hem stenigen. Door hem de handen op te leggen, verklaarden zij dat deze man de straf verdiende die God over hem had uitgesproken.

De zegenende handen van de Heere Jezus bij Zijn afscheid

Na Zijn opstanding uit de doden toonde de Heere Jezus Zijn doorboorde handen, waarmee Hij zovelen had gezegend, aan Zijn discipelen (Luk. 24:39-40). Zegenend hief de Heere Jezus Zijn handen over hen op, toen Hij werd opgenomen in de hemel (Luk. 24:50-51).

Als Christus Zich bij Zijn verschijning aan de Israëlieten zal bekendmaken, zullen zij vragen: 'Wat betekenen deze wonden aan Uw handen?' Dan zal Hij zeggen: 'Dat Ik geslagen ben in het huis van hen die Mij liefhebben' (Zach. 13:6).

Zie je de wonden zo diep.
De hand die aard' en hemel schiep,
Vergaf de man die Hem sloeg-
de Man, Die onze zonde droeg

Zie ik straks de hemel opengaan,
komt daar Israëls Messias aan,
zal Zijn voet op de Olijfberg staan,
roep ik dan Zijn Naam.

Deze God die aard' en hemel schiep,
is dezelfde God Die mij eens riep,
uit het duister tot Zijn heerlijk licht,
zodat ik elke dag Hem Vader noemen mag
en die Zijn liefde voor mij openbaart,
mij rechtvaardig in Zijn Zoon verklaart,
elke dag mij in Zijn hand bewaart,
hoe groot is God voor mij.

(Uit Geestelijke liederen 311 en Opwekking 720)

OudeSporen 2021

